

[237] Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite og sjøfarts- og fiskerikomiteen

Fellesmøte torsdag den 5. desember 1974 kl. 09.00

Møtet ble ledet av formannen i den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite, **T o r O f t e d a l**.

Til stede var:

Fra den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite:

Per Borten, Asbjørn Haugstvedt, Arne Kielland, Lars Korvald, Arne Nilsen (for Lien), Ingvar Bakken (for Lionæs), Otto Lyng, Odvar Nordli, Erland Steenberg, Kåre Stokkeland, Paul Thyness, Kåre Willoch, Berit Ås, Sverre Stray, Per Hysing-Dahl, Berge Furre, Valter Gabrielsen, Håkon Kyllingmark, Jakob Aano.

Fra sjøfarts- og fiskerikomiteen:

Ottar Brox, Hermund Eian, Odin Hansen, Karl Klevstad, Steinar Kvalø, Thor Listau, Hans H. Rossbach, Ragnar Udjus.

Av Regjeringens medlemmer var til stede:

Statsminister Trygve Bratteli, utenriksminister Knut Frydenlund, statsråd Jens Evensen, statsråd Eivind Bolle, Fiskeridepartementet.

Følgende embetsmenn ble gitt adgang til møtet: Politisk sekretær Arne Treholt, kommandør Ole Birger Hatlem, underdirektør Helge Vindenes.

Dessuten møtte utenrikskomiteens faste sekretær, B. Stangholm. [238]

D a g s o r d e n :

1. Redegjørelse for drøftingene om trålfrie soner.
2. Norge og det internasjonale energisamarbeid (IEA).

Formannen: Dette møte er innkalt som et fellesmøte mellom den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite og sjøfarts- og fiskerikomiteen for å motta en redegjørelse fra statsråd Evensen for drøftelsene om trålfrie soner. Jeg gjør oppmerksom på at det etterpå vil bli et møte i den utvidede utenrikskomite med redegjørelse av utenriksministeren om Norge og det internasjonale energisamarbeid, IEA. Det er vel lite sannsynlig at vi kan bli ferdige til Stortingets møte settes kl. 10, og jeg vil be alle være oppmerksom på at det kan bli nødvendig å fortsette forhandlingene i ettermiddag.

S a k n r . 1 .

Redegjørelse for drøftingene om trålfrie soner.

Formannen: Jeg gir ordet til statsråd Jens Evensen.

Statsråd Jens Evensen: Jeg viser til tidligere møte i den utvidede komite den 24. oktober om denne sak.

Formålet med dagens møte er for det første å gi en redegjørelse for de realitetsdrøftelsene vi nå har hatt i Warszawa, Øst-Berlin, London og Bonn, videre vil jeg ta opp hvilke innrømmelser som det kan være aktuelt for Regjeringen å gi for å nå fram til enighet, og endelig skal jeg kort ta opp situasjonen dersom drøftelsene ikke skulle føre fram til noen enighet.

Når det gjelder realitetsdrøftelsene, begynte disse i Warszawa og Øst-Berlin den 18. og 19. november og ble fulgt opp med besøk i [239] London 25. og 26. november og i Bonn 27. og 28. november. I begge de østeuropeiske hovedstedene møtte vi forståelse for våre synspunkter. Det ble her understreket at de tiltak vi eventuelt måtte treffe, ikke måtte fremtre som rent ensidige tiltak, men måtte gis en viss internasjonal karakter. I Polen ble det fremholdt at det ville være påkrevd med en avtale mellom partene i en eller annen form, f.eks. i form av en noteveksling. Den polske hovedtalsmann som var vise-utenrikshandelsminister, uttalte imidlertid at man fra polsk side ikke nødvendigvis ville insistere på at avtalen mellom de to land var trådt i kraft før vi utferdiget de trålfrie sonene. Vi ble enige om at man skulle fortsette avtaleforhandlingene med Polen i Oslo i tidsrommet 16. og 17. desember. Polakkene lovet å sende oss så snart som mulig et utkast til hva de hadde tenkt. Vi har ennå ikke fått det.

I Øst-Berlin møtte vi ernæringsminister Wange. Også der var det for så vidt meget stor forståelse for våre krav. På forespørsel fra vår side om de ønsket noen formell avtale, ble det svart at dette ikke var nødvendig, men også fra øst-tysk side ble det presisert at tiltaket ikke måtte fremtre som ensidig norsk, det måtte fremgå at det skjedde i forståelse med andre land.

Helt annerledes var reaksjonen vi nå møtte i London og Bonn i forrige uke. Begge steder kom det fram meget konkrete krav om endringer av det norske opplegg, og vi hadde til dels vanskelige drøftelser. Kravene begge steder gikk prinsipielt ut på at vi ikke skulle etablere slike soner i det hele tatt, men finne andre løsninger, subsidiært at vi, hvis vi fant det nødvendig å fastholde vårt standpunkt, måtte gå til betydelige begrensinger i vårt opplegg både med hensyn til sonenes utstrekning, tidsrommet for trålerforbudet og spørsmålet om jurisdiksjon i sonene. Videre ble det krevd at det i forbindelse med en eventuell ordning måtte komme helt klart fram at disse trålfrie sonene ikke på noen måte ville prejudisere partenes holdning til spørsmålet om senere 50-milsgrenser. Dette er jo også noe vi er sterkt interessert i å få fram. Både i London og Bonn understreket man også de konsekvenser som en eventuell ensidig aksjon fra norsk side kunne få for vår fiskeeksport [240] til de europeiske markeder, og særlig spørsmålet om revurdering av de tollmessige fordeler vi hadde oppnådd for fiskeprodukter under frihandelsavtalen.

Også med London og Bonn ble vi da enige om at drøftelsene skulle fortsette for om mulig å nå fram til enighet også med disse statene. Det er avtalt at vi skal ha møter med Storbritannia enten i dagene rett før jul eller i første uke av januar. Når

det gjelder Tyskland, har vi mer eller mindre tentativt fastsatt datoen for fortsatte møter til 9. januar. Møtene med begge disse parter vil bli holdt i Oslo.

I forbindelse med de realitetsdrøftelser vi hittil har ført, kan det muligens være naturlig å tenke seg et kompromissforslag fra norsk side etter følgende linjer: For det første gir vi opp området som på dette kartet er merket 3 b, Nysleppen-området, slik at man beholder tre soner, nemlig Jennegga/Malangsgrunnen, Hjelmsøybanken og Øverbanken/Nordbanken. Dette er Norges Fiskarlag for så vidt innforstått med. For det annet er det mulig at vi bør foreta en mindre justering hva angår opptrekkingen på vestsiden av Hjelmsøybanken, slik at et spesielt godt trålerfelt som ligger rett innenfor grensen, kan bli brukt til internasjonal tråling hele året. For det tredje ble det både fra London og Bonn lagt meget sterkt press på oss for å redusere utstrekningen av område 1, Jennegga/Malangsgrunnen-området. Her ble det fra norsk side meget klart presisert at på dette område har vi lite eller intet slingsringsmonn. Det det her eventuelt kan være snakk om, er rent bagatellmessige justeringer for å vise at vi forsøker å finne fram til kompromisser.

For det fjerde tok man både i London og Bonn og for så vidt også i Polen opp spørsmålet om trålerforbudets ikrafttreden. Når det gjelder Hjelmsøybanken og eventuelt Nordbanken, bør vi ta opp til vurdering spørsmålet om vi kan korte noe ned på tiden for forbud, særlig i høstmånedene. Dette spørsmål må vi selvsagt også ta opp med de interesserte organisasjoner for å høre deres oppfatning. Det var imidlertid særlig når det gjaldt Jennegga/Malangsgrunnen-området at vi møtte de sterkeste krav om innskrenkning av perioden for de trålfrie soner. Det ble fremholdt delvis fra østtysk og polsk side, men særlig i Bonn, at man her fra september og ut november måned har et meget intenst seifiske i området [241] som vil bli ødelagt hvis vi hadde fått en periode med trålerforbud som gjaldt fra 1. oktober.

Når det gjelder jurisdiksjon i disse områdene, er det et spørsmål om vi skal kreve norsk straffejurisdiksjon i hvert fall i 1975. Utgangspunktet vi her har møtt fra samtlige land vi har realitetsdrøftet saken med, er at de ikke vil akseptere en bastant straffeforfølgning fra norsk side i disse områder. Her er da muligheten at vi f.eks. går med på at i året 1975 skal vi ha rett til bording og eventuelt utvisning i tilfelle overtredelse, men at flaggstaten har straffejurisdiksjonen.

De konklusjoner vi kan trekke av den siste forhandlingsrunden vi har hatt, er at det både i London og Bonn er skjedd en betydelig tilstramming i det prinsipielle utgangspunkt i tiden mellom vår orienteringsrunde og vår runde med realitetsdrøftelser. Det er vel særlig to forhold som her har spilt inn. Det ene er at trålerorganisasjonene tydeligvis har vært helt absolutte i sine krav overfor disse to regjeringene, slik at de føler at de har liten forhandlingsmargin. Et annet moment som tydeligvis også er kommet inn i bildet, er at EF-landene med Frankrike i spissen er blitt enige om å samkjøre standpunktene, og også dette gir små forhandlingsmarginer, i hvert fall i første omgang.

Spørsmålet om virkningen av innførelse av trålfrie soner for våre tollettelser for fiskeprodukter under frihandelsavtalen, ble berørt både i London og Bonn. Vi hadde selvsagt ikke realitetsdrøftelser om dette der. Vi bekreftet fra norsk side at vi er klar til å drøfte denne side av saken med EFs organer, og fiskeriproblemene er jo

som kjent blant de saker som er ført opp på dagsordenen for det møte som skal holdes 11. desember i år i Brussel i den blandede norsk/fellesmarkedskommisjon. Vi har fått et meget utførlig spørreskjema fra EF som vi vil besvare før 11. desember.

[242] Når det gjelder arbeidsprogrammet fremover, har vi i tillegg til det jeg har nevnt, berammet møter med Frankrike den 13. desember i Paris. Vi har pågående møter med Sovjetunionen denne uken på embetsmann- og ekspertplan for å forberede programmet for våre drøftelser med den sovjetiske fiskeriminister, som ankommer lørdag eller søndag. Vi skal begynne drøftelsene mandag. De tre hovedspørsmål som ekspertgruppen nå arbeider med, er for det første spørsmålet om trålfrie soner, for det annet et forslag fra Sovjetunionen om bilateral avtale om fiskerisamarbeid og for det tredje kvotereguleringen for arktisk torsk i 1975.

Når det gjelder spørsmålet om hva vi skulle gjøre hvis vi ikke i løpet av den nærmeste framtid kan nå fram til enighet med våre berørte naboland, kan jeg bare antydningssvis berøre det her. Man kan vel si at det her foreligger to hovedalternativer, enten å opprette de trålfrie soner øyeblikkelig ved ensidige tiltak, eller å fremskynde arbeidet med å utvide fiskerigrensen til 50 mil. Begge alternativene er forbundet med vanskeligheter og utenrikspolitiske belastninger, men hensynet til kystbefolkningens interesser gjør at det ikke er mulig å la tingene drive. Rent personlig føler jeg at det av mange grunner på det nåværende tidspunkt vil være praktisk meget vanskelig å forsøke å gjennomføre en fiskerigrenseutvidelse til 50 nautiske mil. De reservasjoner vi har møtt under våre realitetsdrøftelser, vil ikke bli mindre tilspisset om vi går til dette tiltak. Jeg tror også det vil være meget betenkelig å gå til slike skritt før Havrettskonferansen neste sesjon i Genève fra 17. mars til 10. mai neste år.

[243] Det er formodentlig derfor bedre at man får en foreløpig løsning, eventuelt i form av trålfrie soner, som man forsøker å innføre snarest mulig i januar måned.

Et spørsmål som kan reise seg i denne forbindelse, er om det er umaken verdt å ta en diskusjon eller kamp om trålfrie soner når det er så kort tid igjen av den tid hvor de trålfrie sonene kan være effektive.

Jeg tror svaret her er klart. Det er av avgjørende betydning for kystbefolkningen at vi får gjennomført trålfrie soner snarest mulig, selv om de i prinsippet bare skulle komme til anvendelse for 1975. Et annet moment er imidlertid at selv om man her oppretter trålfrie soner, er det ikke uten videre gitt at slike soner mister sin verdi etter en utvidelse av fiskerigrensen til 50 nautiske mil. For det første kan det i de trålfrie soner ligge gjemt en antydning om havdeling mellom de forskjellige redskapstyper, som er naturlig selv etter at vi oppretter en 50-milssone. For det andre er det vel ganske klart at den utenrikspolitiske og folkerettslige situasjon vil være slik at vi neppe kan få opprettet en 50-milssone uten visse overgangsrettigheter og modaliteter for andre land som har fiske der oppe. Og i dette tilfelle er det også klart at trålfrie soner fortsatt kan spille en meget stor rolle i å beskytte kystfiskernes interesser.

Formannen: Jeg takker statsråd Evensen for redegjørelsen. Ønsker andre av Regjeringens medlemmer å komme med supplerende bemerkninger? –
Ordet er da fritt.

Kåre Willoch: Bare et spørsmål for å få en oppklaring. Havrettsministeren nevnte at vi etter utvidelse til 50 mil måtte ha overgangsordninger og modaliteter –

Statsråd Jens Evensen: – andre modaliteter. Det er ikke godt å vite hva disse forhandlingene kan resultere i, så vi har ikke diskutert det nøye og langt fra forhandlet med andre stater om det. Det er egentlig for å holde de opsjonene som kan melde seg i praksis, åpne. Det kan være kvoteordninger og det kan være overgangsordninger som refererer seg til områdene, kanskje til visse tidspunkt av året osv.

[244] Per Hysing-Dahl: Når det gjelder spørsmålet om overgangsordninger, uttrykte vel kanskje statsråden seg slik at man kunne oppfatte det som om dette var et krav som bare har interesse for dem som eventuelt skal fiske i våre farvann. Det kan da være grunn til å igjen å minne om at det er en meget stor del av vår kystbefolkning som i høyeste grad er interessert i gjensidige ordninger. Jeg formoder at man ikke hittil er kommet inn på spørsmålet om gjensidigheten, og da spesielt med britene. Det gikk fram av redegjørelsen at man i Øst-Berlin og Warszawa var noe mildere stemt enn i Bonn og London, og jeg finner det ganske naturlig at det måtte være slik når man er klar over strukturen av disse lands fiskeflåte. Jeg tror ikke det ligger noe annet i det.

Asbjørn Haugstvedt: Bare et konkret spørsmål til statsråd Evensen. Han uttalte at Nysleppen var det område man kunne tenke seg å kutte ut. Jeg vil gjerne høre begrunnelsen for hvorfor nettopp det området.

Paul Thyness: Jeg har to spørsmål for bare å få bildet klart. Det ene knytter seg til det Hysing-Dahl var inne på. Jeg vil gjerne vite om statsråden kan gi en noe mer presis oversikt over hvor store interesser de forskjellige land som fisker med trål i disse områdene, faktisk har – omfanget av fisket og strukturen av flåten.

Det andre er: Hvilke tidsfrister opererer vi her egentlig med? Jeg forstår det slik at 1. januar er definitivt ute av bildet. Hvor lang tid kan det gå ut i 1975 før vi er nødt til å ta et definitivt standpunkt?

Karl Klevstad: Når vi tar for oss dette kartet, viser det at resultatet av forhandlinene foreløpig er at det bare er en eneste sone mot Barentshavet som det ikke er gitt uttrykk for at man ønsker å beskjære. Nysleppen skal utelukkes, Hjelmsøybanken avskjæres og også Jennegga og Malangsgrunnen.

Det er en ting som slår meg når man følger med i disse forhandlinene, og det er en viss forverring i forhold til det opplegget som er lagt, så vidt jeg forstår, i forståelse med Fiskarlaget. Jeg var også på fylkesfiskarlagets årsmøte i Bodø, og der

ble det presisert [245] at Norge kunne opprette trålfrie soner uten videre i forhold til andre land. Nå får vi jo litt forståelse av problematikken. Vi legger nå merke til at man fra de andre land trekker forskjellige forhold inn i saka. Jeg har også merket meg at når fisker-befolkningen får svar på forskjellige spørsmål, bl.a. sist av statsminister Bratteli i Tromsø, blir det sagt at vi ikke tigger om å opprette trålfrie soner, men vi orienterer. Hvis en ny forhandlingsrunde først skal ta til i januar – var det med England, det skal være usagt – vil jo det si det samme som at det går langt ut på vinteren før vi får et opplegg for trålfrie soner.

Det var dette foreløpig.

Berge Furre: Det var for så vidt same spørsmål som Thyness stilte: Kva for tidsskjema opererer Regjeringa med no for å gjennomføra dei trålfrie sonene?

Eg vil òg understreka at det vel no snart er nødvendig å få eit slag tidsramme for den fiskerigrenseutvidinga som skal gå for seg neste år, når ho skal gå for seg og dei førebuingar som gjenstår der. Eg vil gjerne òg få det spørsmålet kommentert.

[246] Kåre Willoch: Jeg har to spørsmål.

Jeg er ikke helt klar over, etter den redegjørelse vi har fått, hvorledes russerne egentlig ventes å stille seg til dette. Jeg synes det må være vanskelig å ta noe standpunkt i hovedspørsmålene før det er noe mer klarlagt.

Det annet er hvorledes Regjeringen tenker seg at jurisdiksjonsspørsmålet skal løses under den eventualitet som ble skissert her om ensidig norsk tiltak.

Hvis man skal bygge på prinsippet om at straffeforfølgningsretten her skal tilligge flaggstaten, forekommer det meg at tiltaket muligens ikke vil få den tilsktede effektivitet. Hvis på den annen side vi innleder straffeforfølgning i tilfelle hvor flaggstaten ikke anerkjenner straffegrunnlaget, kan vi også komme opp i komplikasjoner. Jeg vil gjerne ha litt mer rede på hvordan man ser på dette.

Hans Hammond Rossbach: Det første spørsmålet mitt, som gjaldt tidsskjemaet, er allerede stilt.

Det andre spørsmålet gjelder om Regjeringen fremdeles vurderer å droppe forhandlingene om trålfrie soner, for å gå over til forhandlinger om ensidig utvidelse til 50 nautiske mil.

Per Borten: Det spørsmålet jeg tenkte å stille, er også delvis stilt.

Kan vi diskutere de eventuelle innrømmelsene som nå er antydnet, uten i det hele tatt å kjenne russernes holdning?

Jeg forstår at dette ikke er klarlagt ennå, og det var det spørsmålet jeg – i likhet med Willoch gjerne ville stille.

Thor Listau: Statsråden sa at når det gjaldt tollfrihet på fiskevarer, hadde EF-landene brakt dette spørsmålet inn i bildet. Fra norsk side hadde man sagt at en var villig til å diskutere dette.

Mitt spørsmål er: Betyr det at man fra norsk side er villig til å gi innrømmelser med tollfrihet på fiskeprodukter for å få gjennomført en ordning med trålfrie soner?

[247] Formannen: Ønsker statsråd Evensen eller andre av Regjeringens medlemmer å kommentere det som er sagt til nå?

Statsråd Jens Evensen: Når det gjelder Nysleppen, er jo alt det jeg her har kommet med, personlige antydninger om hvor et kompromiss eventuelt måtte ligge. Og i dette spørsmålet har det vært en forutsetning fra Fiskarlagets side at i tilfelle det var absolutt nødvendig, kunne man oppgi Nysleppen.

Derimot har man ennå ikke diskutert med Fiskarlaget eller andre berørte organisasjoner spørsmålet om eventuelle innrømmelser på andre områder. Jeg tror dette er et spørsmål som vi først kan ta opp når vi har drøftet saken med Sovjetunionen og ser hvilken stiling de tar til denne problematikken. En kan jo vente at de er særlig interessert i dette helt østlige område, og jeg vet heller ikke hvordan de vil stille seg til dette.

Når det gjelder spørsmålet om omfanget av de utenlandske fiskeriene, er jo forholdet det at det har vært en veldig økning i fiskerflåtene og aktivitetene i Barentshavet, og disse områdene som her er antydnet som trålfrie soner, er på mange måter de områder som er lettvintest å fange i hele året rundt, kanskje særlig i vinterhalvåret.

Jeg kan nevne at særlig Vest-Tyskland, Frankrike, Spania og Portugal har ekspandert sin virksomhet meget kraftig i disse områdene, både ved å innføre større og mer effektive båter, delvis fabrikkskip med muligheter for å lage fiskemel av småfangst og avfall, og delvis ved å øke sin aktivitet pr. båt i området.

Som eksempel – og det har jeg vel kanskje også tidligere nevnt – hadde Vest-Tyskland i 1972 en fangst i Barentshavet på vel 2 000 tonn; i 1974 var fangsten økt til 76 000 tonn.

Når det gjelder et land som Spania, hadde de i fjor – i 1973 – en fangst i Barentshavet på vel 200 tonn. I år er den økt til et sted mellom 40 000 og 45 000 tonn.

Når det gjelder Portugal, fanget de så godt som ikke noe i fjor; de har økt sin fangst i år til 28 000 tonn.

[248] Jeg kan nevne at tallene for Frankrike også er meget bekymringsfulle. De ligger oppe i 40 000-50 000 tonn i år – også en mangedobling av tidligere fangster.

Dette skyldes først og fremst det faktum at tråleflåtene på mange måter blir utestengt fra flere og flere land i Latin-Amerika og i Vest-Afrika. Barentshavet er snart det eneste området som er fritt, med den ytterligere konsentrasjon av fiskerbåter som det fører til.

Når det gjelder tidsfristen, vil jeg eventuelt fremsette forslag i Regjeringen i dag, når vi skal behandle disse spørsmålene, om at vi må forsøke å få gjennomført en bestemmelse om eventuelle trålfrie soner fra ca. 15. januar. Det forutsetter at vi

må få en lovhjemmel for dette, både når det gjelder å etablere trålfrie soner, og når det gjelder håndhevelsen. Vi arbeider med en slik lov nå, og den må da eventuelt komme opp første uke på nyåret som Stortinget er samlet.

Det var stilt spørsmål om hvordan Sovjetunionen vil stille seg. Det vet vi selvsagt ikke i dag. Vi vil formodentlig knytte disse tre postene jeg har nevnt, altså trålfrie soner, en bilateral avtale og kvoteordningene, sammen i en pakke, og det vi vet, er at vi her kan få meget innviklede forhandlinger.

Jeg er også redd for at svært mye når det gjelder våre fremtidige muligheter for å gjennomføre de utvidelser som er nødvendige, vil avhenge i noen grad av hvorledes Sovjetunionen stiller seg i denne saken.

Jurisdiksjonsspørsmålet er blitt reist – og hvordan vi har tenkt å løse det. Det er også et spørsmål som skal behandles i Regjeringen i dag. Antydningssvis kan jeg si at det har i hvert fall vært forhandlingsdelegasjonens oppfatning at vi i første omgang skal begrense oss til å stoppe og utvise, i hvert fall i vårsesjonen. Det er ikke et ukjent fenomen i folkeretten og i internasjonal politikk at man i visse overgangsperioder opererer med det man kaller «lenient enforcement» – eller lempelig håndhevelse, dvs. at man går litt varsomt fram til å begynne med.

[249] Det er ganske klart at dersom andre stater i og for seg ikke godkjenner vår ensidige utvidelse, vil de heller ikke kjøre i vei med strafferettssaker i hjemlandene for overtredelser. Det er derfor helt på det rene at strafferettslig sett kan dette i hvert fall ikke bli effektivt i første omgang.

Når det gjelder spørsmålet om tollfrihet, var jeg kanskje noe upresis når jeg sa at vi var villig til å diskutere det. Det jeg egentlig mente, var at vi erkjente at dette var et spørsmål som vi måtte være med og diskutere. Men vi presiserte selvsagt både i Bonn og i London at det etter vår mening ikke innebar noen forvridning av konkurranseforholdene om vi på ikke diskriminerende basis fikk et område med trålfrie soner. Dette fordi både norske og utenlandske trålere blir holdt utenfor. Fiskebrevet vil derfor etter vår mening ikke komme til anvendelse. Det kommer vi selvsagt til å prosedere på ved eventuelle diskusjoner. På den annen side skal vi være klar over at EF ensidig vil kunne avgjøre om de finner at vi har overtrådt fiskebrevet eller ikke. Det vil bli en politisk avgjørelse, og vi håper at vi ved argumentasjon kan influere på den. Men noe særlig herredømme over utviklingen her, det har vi vel neppe.

Paul Thyness: Jeg fikk ikke et svar på mitt spørsmål slik som jeg hadde tenkt meg det. Det jeg var ute etter, var – for å si det mer presist – å få rede på hvor store interesser de forskjellige land har, som er engasjert i fisket her – både i form av hvor store kvanta disse landene tar, hva dette betyr for dem, hvor stor andel av den totale fiskefangst de opererer med i disse områder. I tilknytning til det gav statsråden et par tall for Spania, Portugal og Frankrike, som ikke i første omgang – så vidt jeg skjønner – er land vi orienterer eller forhandler med. Hva er grunnlaget for utvalg av land her?

Ottar Brox: Det var til dette med dei eventuelle forhandlingane med Sovjet, både om trålfrie soner og om ei eventuell fiskerigrense.

Mitt spørsmål er om ikkje Norge er interessert i at forhandlingane med Sovjet kan omfatte fleire ting enn akkurat desse avgrensa utvidingane; om ikkje Norge kunne vere interessert i å komme fram [250] til ei pakkeløysing overfor Sovjet om fisket i Barentshavet, ei løysing som ikkje berre omfattar fiskerigrenser, men òg totalkvoter og reiskapsrestriksjonar.

Formannen: Formannen har nå ikke registrert flere tilleggsspørsmål. Jeg vet ikke om statsråd Evensen ønsker å besvare begge de spørsmål som er reist, eller om andre av Regjeringens medlemmer vil komme inn i bildet.

Statsråd Jens Evensen: Når det gjelder spørsmålet om størrelsen av fangstene i disse områdene, er det umulig å svare på det. Det har aldri tidligere vært ført noen statistikk spesielt for disse områdene, ikke engang for norske trålere. Når det gjelder norske trålere, ligger fangsten etter et skjønn et sted mellom et par prosent og helt oppe i noen og tyve prosent av totalfangsten for de forskjellige typer trålere. I London og Bonn opererte man med meget større tall. Vi mener at de tallene var uriktige, men opptil 30-40 pst. av totalfangstene i spesielle perioder av året ble der nevnt som sannsynlige fangstresultater.

Når det gjelder utvalg av land, er jo forholdet det at vi også realitetsdrøfter med Frankrike; det passet bare ikke Frankrike å ha drøftelser tidligere enn 13. desember.

Spania og Portugal har vi orientert. Det er land som har begynt å fiske her i fjor, men etter vår mening har de kanskje ikke den samme status etter f.eks. Haagdommen som de andre landene har. Dessuten er det av rent tidsmessige grunner nesten umulig for oss å fare over hele verden. Det er vel sannsynlig at vi forsøker en ny orientering overfor disse land gjennom våre ambassader, men vi makter neppe å ha realitetsdrøftelser med de statene.

Når det gjelder spørsmålet fra representanten Brox om ikke Norge ville være interessert i å få en samlet diskusjon med Sovjet, er det vel etter det sovjetiske forslag til programopplegg nokså tydelig at i hvert fall Sovjet ønsker en nokså omfattende diskusjon om en pakkeløsning.

[251] Paul Thyness: Jeg er takknemlig hvis statsråden også kunne gi et tilsvarende tall som han gav for Storbritannia og Vest-Tyskland, for Polen og Øst-Tyskland.

Per Hysing-Dahl: Det er vel slik at selv om man ikke har tallene tilgjengelig her, er det helt klart at tyngden av fiskeriinnsats i dette område er ganske spesiell når det gjelder vesttyskere og briter, og det er vel også slik at det er Jennegga og Malangsgrunnen som, i hvert fall hvis man skal se det fra disse landenes side, er de viktigste områdene.

Det vi er ute etter, er vel å komme fram til løsninger for å forhindre brukskollisjoner; ressursbevaringen er en annen problematikk. Det vi er ute etter, er å forhindre brukskollisjoner, og jeg synes statsråden antydte at under forhandlingene – jeg tror det var i London – hadde engelskmennene sagt at man kanskje kunne oppnå en løsning på annen måte. Hvis det er mulig å si noe om det, hadde jeg lyst til å vite på hvilken annen måte det fra de andre nasjoners side har vært antydte at man kunne løse Norges behov for å unngå brukskollisjoner.

Formannen: Så vidt jeg kan se, har vi bare 10-12 minutter til rådighet før vi må avslutte dette møtet. Jeg håper på medlemmenes medvirkning til at vi kan få avsluttet i hvert fall fellesmøtet før kl. 10.

Per Borten: Jeg har et spørsmål til formannen. Jeg går ut fra at det ikke er formannens mening å avslutte denne del av drøftelsene før kl. 10?

Formannen: Jo, hvis det er mulig. Nå har jeg tre mann på den siste listen. Jeg spør om det er flere som ønsker å komme inn. –

Ottar Brox: Mitt spørsmål har tilknytning til forhandlingane med Sovjet. Eg er klar over at [252] russarane har interesse av å forhandle om fleire fiskerispørsmål enn akkurat den norske fiskerigrensa og desse trålfrie sonene, men har ikkje vi òg det? Har ikkje vi interesse av å få avgrensa trålfisket i Barentshavet, som jo er det som dette spørsmål gjeld, altså å hindre øydelegging av den norsk/arktiske torskestammen? Er ikkje vi òg interesserte i å forhandle om fleire saker enn akkurat dei som har vore nemnde her?

Odin Hansen: Vi er alle klar over at disse sonene blir opprettet først og fremst for sannsynligvis å få arbeidsro på felte i vinter. Men statsråden nevnte dette med diskriminering og jurisdiksjon over disse sonene. Vil det ikke være naturlig at de land man forhandler med, ser på det som foregår også innenfor vår nåværende grense? Jeg tenker da på at der skal norske trålere få fortsette å fiske. Jeg synes ikke man beskikker sitt hus innenfor den nåværende grense, og det vil vel også ha betydning for de land vi forhandler med, for det er jo i stor grad ressursbevarelse vi har snakket om i nokså lang tid nå. Jeg kunne tenke meg at Norge, som suverent på mange måter har vært med og desimere en rekke av ressursene, nå bør begynne å se på hvordan vi driver innefor vår nåværende fiskerigrense.

Karl Klevstad: Ettersom jeg forstod på statsråd Evensen, var det to ting som kunne komme på tale, opprettelse av trålfrie soner øyeblikkelig eller fremskyving av forhandlingene om utvidelsen av fiskerigrensen. Mitt spørsmål er: Har Regjeringen møtt på så store vanskeligheter når det gjelder å få opprettet trålfrie soner, at den akter å skyve det spørsmålet til side og gå over til en fremskyvning av fiskerigrenseforhandlingene, slik at en kan se det hele mer under ett?

Thor Listau: Statsråden var inne på dette med jurisdiksjon og antydnet at man i første omgang ville nøye seg med å jage utenfor de som eventuelt måtte være kommet innenfor de trålfrie soner. Jeg vil i den forbindelse spørre: Har man tenkt på hva som skal skje med hensyn til erstatningsspørsmål ved tap av bruk i slike tilfeller? Har man drøftet med andre land [253] hvorledes man skal få oppgjørsordninger som tilfredsstillende de norske fiskere? Det var det ene.

Det andre er: Så vidt jeg forstod på statsråd Evensen er Regjeringen foreløpig innstilt på å innføre de trålfrie sonene fra den 15. januar – jeg hadde nær sagt – uansett hva andre land måtte si. Hvis Regjeringen gjør dette, har den da oversikt over hvilke konsekvenser man vil kunne bli møtt med fra de andre land i en slik situasjon?

Formannen: Vil statsråd Evensen straks besvare disse spørsmål?

Statsråd Jens Evensen: La meg først av alt få lov til å si at dette er spørsmål som Regjeringen skal behandle i dag. Som jeg presiserte, var de uttalelser jeg kom med, personlige syn – både for å danne et diskusjonsgrunnlag her og for et diskusjonsgrunnlag i Regjeringen; det er ikke faste oppfatninger jeg har, som jeg her forsøker å hevde.

Når det gjelder spørsmålet om kvanta som Polen og Øst-Tyskland har fisket opp, har Polen i 1974 fisket ca. 7 500 tonn. Øst-Tyskland har i de siste år kuttet en god del ned på sine aktiviteter i Barentshavet og har i år fisket ca. 4 500 tonn. Begge uttrykte at de hadde betydelige interesser når det gjaldt fisket i disse trålfrie soner.

Så var det spørsmålet om man kunne oppnå det samme på annet vis. Det ble antydnet for oss både i London og i Bonn, men når vi spurte om hvilke andre løsninger det eventuelt var, fikk vi aldri noe svar på det. Det som partene der kom tilbake på, var at det man kunne tenke seg, var det som vi allerede har, og som virker helt utilfredsstillende.

Når det gjelder erstatningskommisjonene som eventuelt skal betale erstatninger for tap ved brukskollisjoner, har vi slike kommisjoner med en rekke land. Det har imidlertid av forskjellige grunner vist seg at denne ordning til dels er så lite tilfredsstillende i praksis, selv om den ser smukk ut på papiret, at fiskerne snart ikke finner det umaken verdt å fremme sine krav der. For det første har fiskerne den fulle bevisbyrde for hvilken båt som [254] forårsaker skaden, hvilken nasjonalitet den hadde, når skaden skjedde osv., noe som ikke er så helt enkelt i disse områder, særlig ikke på vinterstid. For det andre har de den fulle bevisbyrde for hvilket tap de har lidd, bl.a. hvor mye fisk det skulle være på de kroker eller bunngarn som var feid bort. Og for det tredje tar det opp til fem-seks år før man får erstatning for lidt tap.

Jeg kan også bare nevne at erstatningsprosenten delvis har vært avskrekkende lav. Når det gjelder Vest-Tyskland, har man hatt som utgangspunkt totaltap på ca. 500 000 kr. Den erstatning man hittil har greidd å få gjennom de mange saker for disse erstatningskommisjoner, har vært 7 000 kr. Det vil altså si ca. 1,4-5 pst. av totalkravet. For de andre land ligger prosenten også forholdsvis lavt, et sted mellom

8 og 10 pst. Noe bedre er det for Storbritannia, som har vært oppe i ca. 30 pst. Men slike erstatningskommisjoner er ikke tilstrekkelige tiltak for å beskytte våre kystfiskere.

Jeg tror det var alt.

Formannen: Nå må vi med en gang avgjøre om felleskomiteen ønsker å fortsette.

Hans Hammond Rossbach: Jeg har et spørsmål til formannen angående referat fra dette møte. Vi var til stede på sist møte det var diskusjon om fiskeriproblematikken, og jeg vil spørre om det er muligheter for at medlemmene av fiskerikomiteen kan få referatet fra orienteringen om dette emnet?

Formannen: Ikke på annen måte enn ved den adgang de faste medlemmer har til å få se disse referater. Vi kan ikke yte noen annen service og sende referater på avveier.

Er det nødvendig å fortsette møtet i ettermiddag?

[255] Statsråd Jens Evensen: Jeg glemte å svare representanten Brox på hans spørsmål. Jeg vil her gjerne si at vi skal ha diskutert dette i regjeringsmøte i dag, og det er jo et spørsmål som er av stor politisk og praktisk betydning, så jeg synes ikke det er riktig av meg her å gi uttrykk for noen personlige syn før Regjeringen har tatt standpunkt til det.

Per Borten: Jeg synes at Regjeringen bør avgjøre om det er nødvendig med ytterligere konsultasjon.

Formannen: Personlig ser jeg det slik at det nå skulle være mulig å sette punktum for disse forhandlinger. Jeg har oppfattet dette som en orienterende runde i forholdet mellom Regjeringen og disse to komiteer. Kan vi nå sette punktum?

Så er det et spørsmål til som må avklares. Kan vi innkalle den utvidede utenrikskomites medlemmer til behandling av det andre punktet på dagsordenen kl. 17 i ettermiddag.

Kåre Willoch: Det er altfor tidlig.

Formannen: Stortingets møte blir satt igjen kl. 18. Jeg vil beramme møtet til kl. 17.

Vil dere så være så vennlige å fjerne alle papirer fra salen? Det som måtte ligge igjen, vil bli makulert.

Møtet hevet kl. 9.55.